

Ma Kellniex Triq Oħra

Roman Simic

Traduzzjoni ta' Immanuel Mifsud

Lx-xita. It-triq kienet qiegħda sserrep u mxarra, tant li kellu jsuq bil-mod li ma jmorru jiskiddjaw jew jiżolqu.

“Qed tħoss il-frisk?” staqsieha.

Ma wegħbitx, bdiet tilgħabha li raqdet.

Xegħel il-*heater*. Beda jidlam. Fit-triq la kien hemm djar, la nagħaġ u lanqas xejn. Kien mejjet għal sigarett. Kellu l-pakkett fuq is-sit ta' wara, fil-ġakketta li kienet hdejha. Qagħad jaħsibha għal ftit. “Tini s-sigaretti.”

Siekta. Mingħajr ma qala' harstu mit-triq, tawwal idu għall-ġakketta.

“Tpejjipx.”

Hares fil-mera jfittex 'l għajnejha. Magħluqin. “Għala?”

Ma wegħbitx.

Hares lejn il-linji bojod maqtugħin ifiġġu u jisparixxu quddiemhom fit-triq. “Xiex?” staqsa.

L-unika haġa li sema' kienet il-*wipers* jigirfu l-*windscreen*.

“Ma kellniex triq oħra,” qalilha.

“Kulma għidtlek kien biex ma tpejjipx.”

Xegħel ir-radju u l-karozza rbumbjat.

“Jekk jogħġbok...”

“Mur ħudu ...”

Quddiemhom dwal ħomor qawwiġa. It-triq illajmat u mbagħad aċċellerat. Fis-sikta li kienu fiha, qagħad jaħseb dwarhom. Dwar is-silenzju. Dwar

Vanja. Is-soltu dejjem hi kienet titkellem. Kien iltaqa' magħha fit-triq, quddiem gabbana tat-telefown, u tant kienet paċċet li hasel jaħseb li ...

"Tiftakar...?" imma siket.

Issa, bejniethom kien hemm ħajt, massa ta' silġ, li hu ħass ma' kullimkien, li spuntat mill-mera, minn għajnejha magħluqin li m'azzardax iħares lejhom. Sthajjel li qegħdin f'xi film u li kienu għaddejjin f'limouline, mifrudin bi ħgieġa ħoxna sewda li ħadd minnhom ma seta' jniżżel. "Forsi ma messniex irqadna Zagreb. Stajt ċempilt lil Josko ..."

Imbagħad kisret is-silenzju u qalet, "Għidtlek xi ħlomt dal-lejl? Ħlomt li konna ħdejn il-baħar u bdejna niġbru l-arzell."

"Għidli."

"Ġbarna ruxxmata arzelli u bebbux, u kollox, u kollox kien tant sabiħ daqslikieku ..."

Issa beda jsuq bil-mod. Kienu għaddejjin minn ġo raħal. Fit-triq ma kienx hemm ruħ.

"Għidt li arzella minnhom kellha perla, u ppruvajna nifthuha imma ma stajniex u allura int tlaqtha fl-ilma baxx biex mingħaliha li nħelset u li ..."

Fit-twieqi tad-djar kien hemm ix-xemgħat jixegħlu. U xi djar kellhom il-bandiera mdendla, mxarrba bix-xita. Uħud minnhom kważi jħokku mal-art.

"U meta nfethet, int dahħaltilha temprin, ftaħtha u wrejtni l-perla ta' ġo fiha. Kienet l-isbah ħaġa li rajt f'ħajti ..."

"Vanja ..."

"Imbagħad inżilna fil-bajja u ltqajna ma' xi ħadd u dax-xi ħadd staqsiena x'kien ġara, u int għidtlu, imma meta ridt turih il-perla ma sibthiex, ma kinitx aktar hemm, lanqas fil-but ma kienet, tlifnieha aħna u mixjin..."

"Xiz-żoċċ qed tgħid! Aghlaqlu!" Ġibed mal-ġenb u dar lejha. "Mhux ġa tlabtek bil-kalma kollha biex...?"

"Ehe."

F'għajnejha magħluqin il-

Igġebbed lejha. Ma setax jgħannaqha minħabba s-seats. "Qalbi ..."

Bdiet tolfoq. Imteddet u għattiet wiċċha b'idejha. Hu ma seta' jisma' xejn. Messilha rkoppitha u ħalla idu fuqha.

"Vanja ..." Ma kienx jaf x'se jaqbad jgħid. Ittawwal 'il barra minn ġot-tieqa miksija bin-nida, imdawla bid-dawl orangġo mxarrab.

"Ma kellniex triq oħra ..." Hassu stupidu. Waqaf. Imbagħad għattieha bil-ġakketta, ħareġ is-sigaretti u tefagħhom fil-but.

"Orqod. La naslu hemm inqajmek." Kliemu nstema' vojti u debboli.

Hass li kellu joħroġ mill-karozza, ipoġġi hdejha fis-*seat* ta' wara u jagħmel xi ħaġa.

“Suq, nitolbok,” qaltu.

Għaddiet karozza u paqpaqtilhom u induna li kienu pparjkati mal-bankina bid-dwal mitfija. Startja. Hassu mistrieh. Saq. Għal ftit mument i jdej bdeu jirtogħdu fuq l-istering. Ipprova jaħseb biss fit-triq li fadlilhom. Ried isuq sew imma iktar mgħaġġel. Irnexxielu u hassu aktar kalm. Hass il-ħtieġa ta' ftit arja. Niżżel it-tieqa għal ftit imbagħad reġa' tellagħha. Seta' jisma' biss in-nifsijiet twal tagħha fuq is-*seat* ta' wara. Ma kienx għal kollox ċert kinitx rieqda. Haseb dwarhom, dwar l-aħħar jumejn. Ġara dak li ġara ... Ġara minn kollox u ma riedx jtkellem fuq hekk.

“Issa għadda kollox.”

Kif kienu ħerġin mir-raħal, saqu b'kemm jifilhu minn hdejn ħanut li fl-armatura mixgħula tiegħu kien hemm ritratt tal-president b'mustaxija fuqu. Haseb fi Frango Tuġman u hass għoqla fl-istonku. Żgur miet Tuġman mela. Għal xahar zammewh jgħix fuq il-magni u mbagħad ... min jaf l-għala, għal xi raġuni jew oħra, is-Sibt ... seħhet. Ma kellux ħin jaħseb dwar dan kollu, dwar Tuġman, ħlief meta Kieku mhux għax miet, haseb, ilbierah kienu jkun Żagreb, u bħalissa jkun qegħdin id-dar: hu, Vanja ... Imma miet. Kien mejjet, stendut, u n-nies maru jżuruh, kien hemm ġenn shiħ fil-belt; il-preparazzjonijiet ... kollox waqaf zoptu, xejn ma baqa' għaddej, ma setgħux jiġu u jagħmlu l-arranġamenti ...

“U dawk in-nies l-oħra li mietu fl-istess ġurnata?” staqsa lilu nnifsu. “Dawk kif ...?”

Sema' tnehida ġejja min-naħa ta' wara u zamm in-nifs. Hass l-imrar.

“U aħna t-tnejn...”

La kellhom ġenituri u lanqas apparament ...

“Hasbu li konna se mmorru għall-funeral.” Haseb li din kienet xi ħaġa assurda u diżgustanti.

Ix-xita waqfet u tefa l-*wipers*. Minn ftit qabel kien qed isuq minn go masġar tas-siġar tal-arżnu. Għafas il-gass u għafsu b'kunfidenza akbar, daqslikieku nħakem minn xi forza barranija li ma ggildilhiex għax kien jaf li kollu kien għalxejn, li kollox kien skont kif kellu jkun. Haseb li ma kienx hemm triq oħra f'din il-ħajja u hassu jibza'.

“Barra!”

Kollox iswed! Ried sigarett.

Wara xi żewġ kilometri ra post fejn seta' jieqaf u ġibed mal-ġenb. F'moħħu kellu kull xorta ta' ħsibijiet. Waqqaf il-karozza, fetaħ il-bieba bil-mod, u ħareġ

mingħajr gakketta. Vanja rieqda. Il-kesha, l-arja xxoqq u s-sema ċar. Il-kwiekeb teptu bħal irjus tal-labar. Ha nifs twil tant li ħass il-pulmun juġġhu. Hareġ sigarett iżda ma qabbdux. Ġismu triegħed. Resaq lejn il-karozza u ħares lejha. Kienet mimduda fuq is-*seat* ta' wara, niexfa, żġhira, b'idejha marbutin fuq sidirha. Wiċċha pallidu u anki fir-raqda li kienet fiha xufftejha kienu marsusin donnha ma riditx tgħid kelma.

"Ma kellniex triq oħra."

Haseb ...

Huma u diħlin, raw mara tqila b'xagħharha qasir u b'misluta fi mneħirha bilqiegħda fil-*waiting room*, tqalleb fil-gazzetti. Tbiissmitilhom. Anki t-tabib tbiissem. L-ispikers kienu qed jagħtu mużika rilassanti. Hekk, biex jagħmluhielek aktar faċli. Imma ma ħadmitx. Ried ibusha, jgħannaqha. Dak is-silenzju tagħha. Ma setax jiftakar meta u għala kienu ...

Ħares lejn is-sema. Qagħad jistenna xi kewkba taqa', imma xejn. Kien hemm miljuni ta' kwiekeb, imma donnhom b'inkejja, l-ebda waħda ma ċcaqilqet. L-unika ħaġa li ra kien id-dawl imċajpar ta' satellita għaddejja. Qabbad sigarett. Ftakar li darba, fix-xitwa, kienu sejrjn lura d-dar minn Żagreb, kien billej l u kienet nieżla l-borra u hi kienet mimduda fis-*seat* ta' wara u kien qed isuq bil-mod biex ma jiskiddjawx, ma jizolqux, u mbagħad, fid-daqqa u l-ħin, mill-masġar, toħroġ ċerva quddiemhom, ċerva fit-triq miksija bil-borra, jiftakar, ċerva, staqsa lilu nnifsu min minnhom it-tnejn kien miexi fid-direzzjoni l-ħażina, il-masġar idda, il-qamar, waqqaf il-magna, ħares lejn iċ-ċerva u din ħarset lura lejha, bla ma tħarrket, u hu, mingħajr ma qala' għajnejh mit-triq, bil-kwiet kollu sejjah lil Vanja ħalli taraha, biex tara kemm kienet sabiħa, kemm kienet ħajja, imma Vanja kienet rieqda u ftakar li f'ħajtu ma kien ħabb lil ħadd daqshekk, daqs dakinhar, daqs dil-mara li kienet rieqda, ftakar li ħabbha tant li ma riedx iqajjimha, ħabbha tant li ħalla ċ-ċerva titlaq tiġri, taħrab il-ħarsa t'għajnejha, biex iħalliha għal mument iehor, għalissa, għal dil-bewsa, għal dak kollu li kien għad irid jiġri.

Roman Simić twieled fl-1972 f'Zadar, il-Kroatja. Huwa d-direttur artistiku tal-Festival Ewropew tan-Novella u l-editur tal-Antoloġiji ta' Novelli mill-Ewropa. L-istejjer qosra tiegħu nsibuhom f'għadd ta' antoloġiji u selezzjonijiet kontemporanji maqluba f'isla Ewropej. Fost il-pubblikazzjonijiet tiegħu nsibu *U trenutku kao u divljini* (Fil-Mument bħal fid-Deżert), 1996, Zagreb; premju Goran għall-Poeti Żgħażaġh; *Fejn Se Ngħaddu l-Lejl* (novelli, 2000, Zagreb), u *Ma' xiex Ninħabbu*, (novelli, 2005) li rebaħ il-premju *Jutarnji*.